

LEREN OP DE WERKPLEK IN OOSTERHOUT

LOGISTIEKE LEEROMGEVING

*AGROFOOD
TECHNIEK*

VERKENNING

LEREN OP DE WERKPLEK IN OOSTERHOUT

Dit is een verkenning naar de mogelijkheden om op korte termijn hybride middelbaar beroepsonderwijs voor de logistieke sector te vestigen in Oosterhout. Aanleiding zijn de lessons learned uit de coronacrisis, maar deze bevindingen sluiten aan bij de reeds lang bestaande Oosterhoutse wens om een combinatie van theoretisch en praktisch onderwijs op mbo-niveau te verbinden aan het plaatselijk bedrijfsleven.

Deze verkenning is tot stand gekomen uit de beschikbare documentatie en uit gesprekken met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, het lokale en regionale beroepsonderwijs (vmbo en mbo) en de gemeente Oosterhout. Het geeft de eerste antwoorden op de vraag wat er voor nodig is om een hybride leeromgeving in Oosterhout te starten. Nader onderzoek naar de concrete realisatie daarvan is de vervolgstap die in een plan van aanpak wordt uitgewerkt.

INHOUD

• Inleiding	4
• Aanleiding;	4
o actie en investeringsagenda corona-herstelaanpak Noord Brabant	4
o corona impact analyse gemeente Oosterhout	5
• Visie op hybride onderwijs in Oosterhout	5
o doelstelling project	5
o veiligheid in praktijkleren	6
• Welk probleem lossen we op?	6
• Samenwerking ondernemers, onderwijs en overheid	6
o Logistiek Platform Amerstreek	7
o behoefte bedrijfsleven	7
o regio (Moerdijk)	8
o Curio Breda; Interreg Vlaanderen Nederland	8
o gemeente Oosterhout	8
• Rolverdeling ondernemers, onderwijs en overheid	9
• Scenario's	9
o korte en langere termijn	10
o startdatum	10
• Wat is er nodig om hybride onderwijs in te richten in Oosterhout?	10
o onderwijslocatie	10
o kwartiermaker	11
o studenten	12
• Organisatie en financiering	12
• Risico's en randvoorwaarden	12
• Naar een plan van aanpak	13

BIJLAGE: ACHTERGRONDEN EN VERKLARING BEGRIPPEN

• Wat is een hybride leeromgeving?	14
• Niveaus van middelbaar onderwijs	14
• Kansen voor Oosterhout	15
• Relatie met vmbo – Sterk in Techniek Amerstreek	16
• Aanvullende e-learning mogelijkheden	17
• Interregproject Hybride Leeromgevingen Vlaanderen Nederland	18

INLEIDING

Leer-werkplekken in het (middelbaar) beroepsonderwijs - plekken waar theorie en praktijk op locatie samen komen en in samenhang worden behandeld - zijn in West- en Midden-Brabant langzaam in opkomst. De provincie Noord-Brabant en het West-Brabantse onderwijsinstituut Curio hebben hybride onderwijs hoog in hun vaandel geplaatst. Ook de gemeente Oosterhout hecht veel waarde aan een breed, eigentijds aanbod aan middelbaar beroepsonderwijs op eigen bodem, bij lokale bedrijven.

Met het pilot-project Logistiekcampus willen logistieke bedrijven en de gemeente Oosterhout innovatief hybride onderwijs ontwikkelen voor de logistieke en transportsector. Hybride onderwijs is voor Oosterhout en de Amerstreek een interessante vorm van decentraal onderwijs en biedt ook kansen voor scholieren en studenten die liever in de praktijk leren dan in een schoolse omgeving. Wat het gemeentebestuur van Oosterhout betreft blijft het niet bij een pilot voor de logistieke sector, maar wordt deze na gebleken succes verbreed naar andere vormen van beroepsonderwijs zoals techniek en agrofood.

AANLEIDING

Actie- en investeringsagenda Corona-herstelaanpak

De provincie Noord-Brabant, B5- en M7-gemeenten en BOM hebben het initiatief genomen tot de ontwikkeling van een actie- en investeringsagenda Corona-herstelaanpak als onderdeel van een 'brede herstelaanpak Corona'. Daarmee beogen deze partijen de negatieve impact als gevolg van covid-19 te minimaliseren en positieve impact te realiseren door kansen te verzilveren en (middel)lange termijn structuurversterking te realiseren.

Een van de kernprojecten in deze actie- en investeringsagenda is Brabant Leert, waarbinnen veel aandacht wordt gevraagd voor het realiseren van scholingsaanbod op concrete locaties, campussen met onderwijs en bedrijven. Het Oosterhoutse project 'leren op de werkplek' past in deze agenda. Het wordt als volgt omschreven: In samenwerking met onderwijsinstelling Curio (onderdeel van het ROC West-Brabant) en het lokale bedrijfsleven ontwikkelt de gemeente Oosterhout het concept 'leren op de werkplek'.

Het idee erachter is om leerlingen van het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs twee of drie dagen in de week (leer)ervaring te laten opdoen op locatie bij Oosterhoutse bedrijven. Dit vergt een investering om ruimten binnen deze bedrijven daarvoor geschikt te maken. Oosterhout richt zich daarbij op de sectoren logistiek, agro-food en techniek.

Het gaat hier om een zogeheten type 1-project (cofinanciering vanuit de provincie). De provinciale subsidie van € 100.000 wordt aangevuld met eenzelfde bedrag vanuit de gemeente.

Corona Impact Analyse Oosterhout

De toekomstvisie en de Corona Impact Analyse van de gemeente Oosterhout sluiten daar naadloos bij aan. In de komstvisie Oosterhout 2030 wordt veel waarde gehecht aan de rol van Oosterhout op het terrein van de regionale werkgelegenheid: *“In 2030 biedt Oosterhout veel werkgelegenheid aan mensen in Oosterhout en daarbuiten. De verscheidenheid aan werk is groot. Ondernemers, onderwijs en overheid werken intensief samen om vraag en aanbod goed op elkaar aan te laten sluiten.”*

Uit de Corona Impact Analyse (CIA 1) van de gemeente Oosterhout is in 2020 gebleken dat de urgentie om ondernemers, onderwijs en overheid beter en eigentijds samen te laten werken vanwege de coronacrisis alleen maar groter is geworden.

In de CIA 1 staan de conclusies als volgt geformuleerd:

- Het is zaak in te zetten op hervorming van de arbeidsmarkt, overeenkomst externe adviezen (commissie-Borstlap) die er momenteel liggen.
- Zorg voor voldoende geschoold personeel als de economie straks weer aantrekt. Heb daarbij aandacht voor de competenties die de economie dan nodig heeft en richt daarop je onderwijs in.
- Om dat te bereiken, moet de samenwerking binnen de drie O's (onderwijs, overheid en ondernemers) verder worden versterkt. Maak afspraken over het blijven aanbieden van stageplaatsen en leerwerkplekken. Hier ligt absoluut een verantwoordelijkheid voor het bedrijfsleven.

In de brief aan de Oosterhoutse gemeenteraad wordt het project Oosterhout Leert als volgt beschreven: Betreft het opzetten van een hybride leerwerkomgeving (mbo), in eerste instantie voor de logistiek. Dit project wordt opgezet met Curio en het Logistiek Platform Amerstreek. Een plan van aanpak is hiervoor in de maak. Hiervoor is, als aanvulling op de provinciale subsidie van 100.000 euro, ook een financiële bijdrage van dezelfde omvang van de gemeente Oosterhout vereist.

VISIE OP HYBRIDE ONDERWIJS IN OOSTERHOUT

Oosterhoutse studenten in het beroepsonderwijs (vmbo- en mbo) moeten leer-en werkervaringen kunnen opdoen bij lokale en regionale bedrijven. Dat verbindt jonge mensen aan deze bedrijven en aan de plek waar ze wonen. De gemeente Oosterhout heeft het formaat en de kracht om wonen, werken en studeren voor deze groep jonge mensen te combineren. Dat kan door hybride middelbaarberoepsonderwijs aan te bieden bij samenwerkende bedrijven in en rond Oosterhout. Om te beginnen in de logistieke sector, maar er liggen zeker ook kansen voor leer- en werkplekken in de food- en de technische sector.

Doelstelling project logistieke leeromgeving:

In de vitale en kansrijke sector van transport en logistiek in de sub-regio Amerstreek (gemeenten Oosterhout, Geertruidenberg, Drimmelen) bestaat een grote behoefte aan goed opgeleid personeel op mbo- en mbo+-niveau. Het doel van de pilot logistieke leeromgeving is te voorzien in de aanlevering van nieuwe instromers in deze sector.

De scholieren/studenten uit Oosterhout (en omliggende gemeenten) ontwikkelen zich, op leer-werkplekken bij relevante bedrijven in de regio tot volwaardige, mbo-gediplomeerde medewerkers in de logistieke en transportsector, waarna ook de weg naar mbo+ en hbo wordt gefaciliteerd.

Veiligheid in praktijkleren

Leerlingen zijn geen werknemers. Leerlingen/studenten die op bedrijfslocaties een vak leren van professionals zijn nog geen volwassen werknemers. Een onderwijsrelatie stelt andere eisen dan een arbeidsrelatie. Het doel van praktijkleren blijft een algemeen geldend diploma, waarmee de student ook bij andere bedrijven terecht kan. De leerlingen dienen dan ook beschermd te worden tegen eventuele eisen van het bedrijf die niet op het pad naar dat diploma liggen. Het beschermen van de fysieke en psychosociale veiligheid van de student op het bedrijf is een belangrijke taak van het bedrijfsmanagement en van de deelnemende onderwijsinstelling. Het moet met andere woorden voorkomen worden dat studenten ook als goedkope werkkrachten worden gezien.

WELK PROBLEEM LOSSEN WE OP?

Oosterhoutse bedrijven zitten te springen om goed opgeleid personeel. Oosterhout heeft met meer dan 57.000 inwoners en een zeer gevarieerd aanbod aan bedrijvigheid de potentie om jonge inwoners dichtbij huis een goede werkplek aan te bieden. Door op te leiden bij de bedrijven, gefaciliteerd door een onderwijsinstelling, kunnen meer jongeren behouden blijven voor de lokale arbeidsmarkt. Doordat 'leren in een werkomgeving' voor veel studenten motiverender werkt dan 'schools leren' heeft dat uiteindelijk positieve effecten op hun eindniveau. Hybride leren verbindt de student rechtstreeks aan het bedrijfsleven, waardoor de garantie op een baan groter wordt.

SAMENWERKING ONDERNEMERS, ONDERWIJS EN OVERHEID

Hybride onderwijs draait in essentie om de samenwerking tussen bedrijven en onderwijsinstellingen. Bedrijven in de sector pakken zelf een actieve rol, zowel in de werving als in de praktijkgerichte opleiding van jonge mensen op een bedrijfslocatie. Professionals in het bedrijfsleven begeleiden de studenten naar volwaardige, gekwalificeerde medewerkers in de sector.

Om te komen tot een gediplomeerde medewerker is de supervisie en professionele begeleiding van bevoegde docenten van onderwijsinstelling Curio (ROC West Brabant) onontbeerlijk. De docenten dragen zorg voor een onderwijsprogramma en onderwijskundige begeleiding, zodat de opleiding in een bepaald tijdsbestek leidt tot een diploma of certificaten.

De gemeente heeft hierin rollen als verbinder tussen ondernemers en onderwijsinstellingen, als aanjager en als facilitator.

Logistiek Platform Amerstreek (LPA)

Er zijn goede redenen om de opbouw naar een breed aanbod aan hybride beroepsonderwijs in Oosterhout te starten met logistiek en transport. In de regio Oosterhout is immers een goed werkende infrastructuur aanwezig in de vorm van het Logistiek Platform Amerstreek LPA).

Het LPA verenigt elf logistieke bedrijven in Oosterhout en omgeving. Doel van het platform is te bevorderen dat de aangesloten bedrijven in deze regio kunnen beschikken over voldoende goed-opgeleide werkrachten. Naast het belangstelling wekken voor de sector en het stimuleren van adequaat onderwijs zijn de activiteiten van het LPA er op gericht om zij-instromers aan deze sector te binden. LPA heeft al de nodige ervaring opgedaan in het aanbieden van onderwijsactiviteiten aan plaatselijk scholen.

De verenigde bedrijven in het LPA staan volledig achter de uitgangspunten van Leren op de Werkplek en zijn bereid ruimte en deskundigheid beschikbaar te stellen aan studenten van het beroepsonderwijs.

Het gaat om de bedrijven:

- De Graaf Logistics
- Oosterhoutse Container Terminal, Rietveld Logistics Group
- Gefco
- FreightNed
- Martens Transport
- Otentic Logistics
- Segers Internationaal Transport
- Teuben
- Van Leeuwen
- Cementbouw
- Verboon, chauffeursopleidingen

Behoefte bedrijfsleven

Alleen al in Oosterhout bieden vijf grote en een aantal kleinere logistieke en transportbedrijven werkgelegenheid aan circa duizend logistieke medewerkers op alle denkbare niveaus. Maar ook productiebedrijven beschikken vaak over een logistieke poot met een aantal medewerkers, omdat zij nu eenmaal hun producten moeten importeren en exporteren. Het totaal aan logistieke medewerkers in Oosterhout komt daarmee op circa 1600. Vanwege de regionale rol die Oosterhout speelt op de arbeidsmarkt moet dat aantal aangevuld worden met logistieke medewerkers van bedrijven in de gemeente Geertruidenberg en Drimmelen, waar enkele grote exporteurs gevestigd zijn.

De transportsector heeft actueel te maken met vergrijzing en een natuurlijk verloop van medewerkers. De bedrijven berekenen hun verversingsbehoefte aan logistiek personeel op circa tien procent per jaar. Bij een voorzichtige schatting zouden bijna tweehonderd nieuwe logistieke medewerkers per jaar werk kunnen vinden. Het opleidingsniveau waaraan de bedrijven behoefte hebben varieert van een scholier in het praktijkonderwijs, via vier mbo-niveaus tot en met hbo'ers. De nadruk qua behoefte ligt op de mbo-niveaus 2 en 3 met een uitloop naar niveau 4 (zie niveaus mbo bij achtergronden).

De logistieke bedrijven in de Amerstreek, verenigd in het Logistiek Platform Amerstreek, zien zichzelf belangrijke rollen vervullen in de werving, begeleiding en opleiding van studenten/scholieren.

Regionaal

Oosterhout is geen eiland in de wereld van transport en logistiek. Via weg- en waterwegen is Oosterhout rechtstreeks verbonden met het haven- en industrieterrein Moerdijk (Rotterdamse haven), met Breda en Tilburg en met het brede achterland in België en Duitsland.

In de verkenning Hybride Leeromgeving Moerdijk wordt een gelijksoortige behoefte van bedrijven aan hybride onderwijs beschreven. Ook daar is men op zoek naar mogelijkheden tot het opleiden van toekomstbestendige medewerkers in de logistieke bedrijven. Ook daar gelden vraagstukken op het gebied van promotie voor het werken in de logistieke sector en het behoud van jongeren uit de regio. Samenwerking in de regio op dit vlak ligt dan ook voor de hand, waarbij Oosterhout graag een innovatieve, ondernemende rol speelt.

Curio Breda

Op dit moment biedt onderwijsinstelling Curio logistieke opleidingen BBL aan op niveau 2 t/m 4 in Bergen op Zoom, Roosendaal en Breda. Het plan is de opleidingen te vestigen in Roosendaal en Breda. Roosendaal richt zich daarin op hybride leeromgevingen, gesimuleerde leeromgevingen en het internationale project met Antwerpen. Het deel in Breda richt zich op Breda, de Amerstreek en – zo mogelijk - het project vanuit gemeente Oosterhout.

Curio heeft de beschikking over een onderwijsteam voor BBL-onderwijs dat bestaat uit tien mensen; een mix van mensen uit theorie en praktijk. Het is de ambitie van Curio om de logistieke opleidingen goed te positioneren en beter in de markt te zetten, meer studenten aan te trekken en BOL niveau 4 (drie jaar, waarvan veertig weken stage) te realiseren.

Interreg

Curio neemt deel aan het Interreg Project Vlaanderen-Nederland dat zich in deze grensregio onder meer richt op onderzoek naar en promotie van hybride leren (simulaties en praktijkleren) in logistiek en transport. Er worden in dat verband onderwijsprogramma's ontwikkeld voor de wereld van transport en logistiek en er wordt onderzoek gedaan naar de effectiviteit van simulaties en praktijkleren.

Een andere belangrijke activiteit van het Interregproject is het vormen van een lerend netwerk met professionals uit het bedrijfsleven. Het project in Oosterhout heeft zich aangesloten bij het bouwen aan dat lerend netwerk, zodat de ervaringen in Oosterhout gedeeld kunnen worden in de grensregio.

Gemeente Oosterhout

De gemeente heeft een faciliterende rol in het onderwijs. Oosterhout wil mogelijk maken dat studenten uit eigen stad en omliggende dorpen een vak kunnen leren bij plaatselijke bedrijven, gebruikmakend van kennis en kunde van de mensen die daar werken, gefaciliteerd door een onderwijsinstelling.

De gemeente wil een rol spelen in het initiëren van hybride middelbaarberoepsonderwijs in de stad, waarna de verantwoordelijkheid voor de organisatie bij de samenwerkende bedrijven en de onderwijsinstelling zal komen te liggen.

Dit project dat zich richt op de belangrijke wereld van logistiek en transport in de Amerstreek kan gezien worden als een pilot, maar daar wil het Oosterhoutse gemeentebestuur het niet bij laten. De ambitie is om ook in andere sectoren te gaan werken met deze vorm van eigentijds beroepsonderwijs op locatie; meer bepaald in de agro-foodsector en de techniek.

Daarbij is de strenge scheiding tussen de verschillende technische sectoren (zoals die in het onderwijs gehanteerd wordt) voor de gemeente geen doel op zich. Als het voor de studenten goed is om breed kennis te maken met meerdere aspecten van het technisch middelbaar beroepsonderwijs, dan moeten in het hybride onderwijsaanbod die mogelijkheden onderzocht worden.

ROLVERDELING TUSSEN ONDERNEMERS, ONDERWIJS EN OVERHEID

De logistieke bedrijven, verenigd in het Logistiek Platform Amerstreek (LPA), zorgen jaarlijks voor werving van studenten totdat een 'klas' samengesteld kan worden, die groot genoeg is voor de onderwijsinstelling om decentraal onderwijs te begeleiden (circa twintig studenten). De mogelijkheden om meerdere instroommomenten of zelfs een continue instroom te realiseren wordt onderzocht.

De centrale leer-werkplek voor logistiek kan worden ingericht bij een of meerdere veelzijdige Oosterhoutse transportbedrijven in deze sector. Binnen het Logistiek Platform Amerstreek hebben verschillende bedrijven op voorhand laten weten beschikbaar te zijn voor praktijkleren.

Zo bestaat er de mogelijkheid om een centrale leer-werkplek in te richten bij De Graaf Logistics. In naburige bedrijven – die ook in de buurgemeenten zijn gevestigd – kunnen aanvullende leer-werkplekken worden ingericht, zodat de leerlingen in de praktijk kennis kunnen maken en leerervaringen op kunnen doen met alle aspecten van logistiek en transport. Dat geldt ook voor chauffeursopleidingen.

Onderwijsinstelling Curio schrijft de studenten in, verzorgt het onderwijsprogramma, de begeleiding door bevoegde docenten en de diplomering. Indien er een significante groep studenten op een Oosterhoutse locatie beschikbaar is, kan Curio de gewenste bevoegde docenten 'invliegen'.

De gemeente Oosterhout draagt zorg voor de initiële financiering van de leer-werkplekken door middel van subsidie. Het gaat daarbij met name om de inrichting van de leer-werkplekken, die aan alle gangbare eisen moet voldoen. Ook de aanstelling van een kwartiermaker wordt vanuit de gemeente gefinancierd. De bedrijven en de onderwijsinstelling zorgen samen voor het ontstaan van vitaal, toekomstbestendig hybride onderwijs.

SCENARIO'S

Oosterhout wil graag een vliegende start maken met hybride onderwijs op mbo-niveau omdat de behoefte groot is en de omstandigheden gunstig zijn. De vraag die daarbij gesteld moet worden is: waar begin je dan mee? Welke vorm van onderwijs richten we in om dat een succes te maken voor de regionale bedrijven, de scholieren/studenten uit de gemeente en de onderwijsinstelling.

Korte en langere termijn

Op de korte termijn koersen we op het vormen van een groep leerlingen die vanuit het vmbo verder wil op het onderwijstraject van transport en logistiek. De verwachting daarbij is dat er het eerste jaar nog geen groep van twintig studenten gevormd kan worden, omdat deze aanpak zich nog zal moeten bewijzen. Starten met een pilotgroepje van circa tien studenten moet als een reële opstartmogelijkheid gezien worden. Daarbij valt aan te sluiten bij het project Sterk Techniek Onderwijs vanuit het vmbo (zie Sterk Techniek Onderwijs Amerstreek).

Op de langere termijn wordt uitgebreid naar een doorlopende leerlijn transport en logistiek tot en met niveau BOL-4. Dat past bij de behoefte van het bedrijfsleven dat aangeeft vooral behoefte te hebben aan medewerkers op niveau 2 en 3.

Startdatum

Werken vanuit een strategische visie en een volledig uitgewerkt plan vraagt tijd. Het bedrijfsleven voelt echter een grote urgentie om van start te gaan. Ondernemers ventileren nadrukkelijk de behoefte om leertrajecten op te bouwen vanuit de praktijk. Ook lokale onderwijsinstellingen (vmbo) zien de mogelijkheid van lerend ontwikkelen via een grassroots benadering. De gemeente Oosterhout combineert deze praktijkgerichte aanpak graag met een richtinggevende visie op de achtergrond.

Planning van onderwijs is echter – net als in de logistiek – een zorgvuldig proces, waar met vele interne en externe factoren rekening gehouden dient te worden. Zo moet de onderwijsinstelling voor mbo een nieuwe opleiding incorporeren in haar eigen organisatie en dient deze te worden afgestemd in regionaal ROC-verband. Concrete uitdagingen voor het onderwijs zijn: er moeten voldoende docenten en studenten beschikbaar zijn, er moet een onderwijsprogramma klaar liggen en er moeten ruimtes worden ingericht voor simulaties en praktijkleren.

De meest reële voorspelling over wanneer een eerste pilotgroep van start kan gaan is februari 2022, terwijl Curio aangeeft dat de start van hybride onderwijs in een BBL- of BOL-traject in Oosterhout op z'n vroegst gerealiseerd kan worden vanaf augustus 2022.

WAT IS ER NODIG OM HYBRIDE ONDERWIJS IN TE RICHTEN IN OOSTERHOUT?

Onderwijslocatie

Hybride onderwijs komt in verschillende gedaanten en kan daarmee op verschillende locaties plaatsvinden. Simulatieomgevingen kunnen bijvoorbeeld op scholen ingericht worden. Praktijkleren vindt plaats bij bedrijven. Er zal in het plan van aanpak een keuze gemaakt moeten worden of de centrale ontmoetingsplek van hybride leren in Oosterhout gevestigd wordt in een schoolgebouw of bij een bedrijf.

De sterkte van Oosterhout is dat meerdere bedrijven zich openstellen voor praktijkleren, zodat leerlingen/studenten op veel verschillende plekken uiteenlopende leerervaringen kunnen opdoen. Vanuit de veiligheidsgedachte zijn er echter argumenten om een school als centrale leerplek te kiezen.

Voor het inrichten van onderwijslocaties in de logistiek zijn er bij meerdere bedrijven in deze sector ruimtes beschikbaar, zowel voor theorie als praktijkonderdelen. Deze bedrijven zijn voor het grootste deel gevestigd op of nabij bedrijventerrein Weststad een strategisch gelegen in de driehoek Oosterhout - Geertruidenberg - Drimmelen.

Zo biedt – bij wijze van voorbeeld - De Graaf Logistics op bedrijventerrein Weststad zich aan als onderwijslocatie. Het bedrijf heeft het volgende te bieden:

- het is gevestigd op een centrale plek in de regio, op een bedrijventerrein met een groot aantal andere logistieke bedrijven om de hoek, waar aanvullende praktijkervaring kan worden opgedaan. Ook een chauffeursopleiding is van hieruit eenvoudig bereikbaar.
- het is een veelzijdig bedrijf waar alle logistieke werkzaamheden, ook de meest innovatieve, in de praktijk worden uitgeoefend.
- binnen de holding, waarvan De Graaf onderdeel is, is al veel ervaring opgedaan met deze vorm van hybride onderwijs. Leerlingen kunnen op de locatie Tielbeke (Zwolle) een dagopleiding volgen voor chauffeur of logistiek medewerker. Er bestaat daar ook een avondopleiding voor planner. Het bedrijf werkt samen met onderwijsinstelling Deltion.
- het bedrijf heeft de beschikking over ruimte om leslokalen in te richten.
- het bedrijf heeft de beschikking over een warehouse, transportmaterieel en mensen die leerlingen kunnen begeleiden.
- het bedrijf heeft brede ervaring in het opleiden van eigen personeel en kan die competenties inzetten voor het beroepsonderwijs.

Het bedrijf Gefco op Weststad biedt interessante doorsteekmogelijkheden naar de technieksector. De logistieke tak van het bedrijf transporteert auto's van producenten naar dealers, waarbij speciale eisen gesteld worden aan de chauffeurs van die autotrailers.

Daarnaast beschikt het bedrijf over een grote afdeling autotechniek waar voertuigen worden gerepareerd, uitgedekt, omgebouwd en gepoetst. Het biedt emplooi en onderwijsmogelijkheden op terreinen als mechanica, metaalbewerking, elektronica en ict.

In het plan van aanpak zullen alle beschikbare bedrijven worden beoordeeld en ingeschaald op hun leerwerkpotenties.

Kwartiermaker

De belangrijkste taak van de kwartiermaker in Oosterhout/Amerstreek is er voor te zorgen dat het onderwijs in het eerste jaar van start kan gaan. De kwartiermaker zorgt voor studenten (werving), voor de inrichting van de leer-werkplekken op de locaties, voor de professionele begeleiding vanuit de bedrijven. Aandachtveld van de kwartiermaker is ook het bewaken van de veiligheid van de studenten.

De kwartiermaker heeft vervolgens als taak om continuïteit in de opleiding te brengen en een toekomstbestendig bedrijfsplan te ontwikkelen.

Studenten

Het project in Oosterhout dient zelf te voorzien in een groep scholieren/studenten, die een zekere homogeniteit vertoont. De groepsgrootte dient uiteindelijk circa vijftien personen te bedragen om interessant te zijn als decentrale locatie voor een onderwijsinstelling. Werving van leerlingen is derhalve een belangrijke opdracht voor de bedrijven en een voorwaarde voor succes.

ORGANISATIE EN FINANCIERING

Financiering en exploitatie

De provincie Noord Brabant stelt een initiële subsidie van € 100.000 beschikbaar om dit innovatief onderwijs in Oosterhout een reële startkans te geven. Het gemeentebestuur van Oosterhout heeft aanvullend ook een bedrag van € 100.000 in het vooruitzicht gesteld.

Dat initieel budget is nodig voor:

- Kwartiermaker
- Faciliteren inrichting klaslokalen + onderwijsvoorzieningen
- Opzetten opleiding + ontwikkelen lesmateriaal + praktijkplaatsen bij LPA + gastcolleges + begeleiding + evaluatie etc.
- online werven kandidaten
- het vastleggen van een organisatievorm

RISICO'S EN RANDVOORWAARDEN

Om hybride onderwijs in logistiek en techniek in Oosterhout te realiseren is de initiële financiering door provincie en gemeente een voorwaarde om van de grond te komen.

Daarnaast vraagt het om de voortdurende, gezamenlijke inzet van de bedrijven in de sector en de instelling voor middelbaar beroepsonderwijs, zeker op de langere termijn. De ondersteuning van de gemeente zal daarbij zeker in de beginfase onontbeerlijk blijken.

Als een van de genoemde partijen niet aan zijn inspanningsverplichtingen kan voldoen, bestaat er een risico dat het project niet gaat vliegen.

NAAR EEN PLAN VAN AANPAK

Een volgende stap op weg naar hybride onderwijs in Oosterhout is het opstellen van een plan van aanpak voor de eerste fase: transport en logistiek. In dat plan van aanpak moeten de volgende vragen door verschillende deelnemers worden beantwoord:

- valt de verantwoordelijkheid voor dit project onder een onderwijsinstelling of wordt hiervoor een zelfstandige stichtingsvorm voor in het leven geroepen?
- waar vestigen we de centrale onderwijslocatie, bij een bedrijf of in een school in Oosterhout? Wat zijn de voor- en nadelen van de verschillende opties?
- wat zijn de inrichtingseisen van de onderwijslocatie?
- hoe komen we aan een kwartiermaker die de verbindingen tussen ondernemers, onderwijsinstellingen en gemeente onderhoudt?
- wie werft studenten en hoe? Wanneer en hoe wordt bepaald of de opleiding van start kan gaan, gezien het aantal geschikte studenten?
- is er een brede kennismakingsronde langs bedrijven of wordt gestart met een specifieke opleiding?
- met welk onderwijsprogramma gaat de opleiding van start?
- kiezen we voor een combinatie van simulatie (op school) en praktijkleren?
- welke bedrijven selecteren we als praktijk-leer-locatie, wat kunnen de studenten daar leren en doen en wie zijn hun begeleiders?
- hoe wordt de fysieke en psychosociale veiligheid van de studenten gegarandeerd?
- hoe vindt personenvervoer tussen onderwijs- en bedrijfslocaties plaats?
- hoe evalueren we het succes van de leer-werkaanpak in Oosterhout?

BIJLAGE

ACHTERGRONDEN EN VERKLARING BEGRIPPEN

WAT IS EEN HYBRIDE LEEROMGEVING?

Een hybride leeromgeving combineert het schoolse leren met het leren in de beroepspraktijk. Theorie en praktijk trekken daarbij samen op, op dezelfde locatie. De school en de beroepspraktijk worden dus fysiek bij elkaar gebracht. Het onderwijs vindt plaats bij een bedrijf uit de sector. Onderwijsinstelling en bedrijven richten samen die leerplaats in. Maatwerk is een belangrijk aspect van hybride leren. Het vormt zich naar lokaal aanbod en behoefte.

De hybride leeromgeving gaat dus een stevige stap verder dan stage lopen. Bij een stage liggen school en beroepspraktijk ver uit elkaar, qua locatie maar vooral ook qua beleving door de student. Het onderscheid tussen BOL en BBL wordt diffuser omdat praktijk en theorie lastiger van elkaar te onderscheiden zijn.

Onderwijs

De studenten worden ingeschreven bij Curio. Deze instelling voor beroepsonderwijs (vmbo en mbo) is verantwoordelijk voor het onderwijsprogramma en levert de begeleiding door bevoegde docenten op de leer-werkplek. Curio bepaalt de fysieke eisen waaraan de leer-werkplek, op basis van landelijke onderwijsrichtlijnen, moet voldoen.

De leer-werkplek is in eerste instantie bedoeld voor mbo-studenten, maar dat kan indien gewenst verruimd worden door ook leerlingen van het vmbo-onderwijs toe te laten, voor een specifiek op deze doelgroep geschreven programma. Daartoe wordt een samenwerking met de lokale vmbo-scholen opgezet. Een aansluiting met het vmbo-onderwijs en het programma Sterk Techniek Onderwijs behoort tot de mogelijkheden.

De relatie met het hbo-onderwijs in Breda is zeker ook voor dit project van belang.

NIVEAUS VAN MIDDELBAAR BEROEPSONDERWIJS

Middelbaar beroepsonderwijs komt in vele gedaanten en wordt op vele niveaus aangeboden. De relaties met het voorbereidend beroepsonderwijs (vmbo) en het hoger beroepsonderwijs zijn van belang om lange doorlopende leerlijnen te creëren die carrièrekansen bieden voor de scholieren en studenten in deze subregio.

Niveauverschillen

De logistieke sector herbergt vele functies, op verschillende niveaus. Op mbo-niveau wordt grofweg onderscheid gemaakt tussen de functies: logistiek medewerker (studie van 1 jaar), logistiek teamleider (2 jaar), logistiek supervisor (3 jaar). De studenten worden voorbereid op het werken in een distributiecentrum, transportbedrijf, opslagbedrijf of groothandelsbedrijf.

BOL en BBL

Het middelbaar beroepsonderwijs kent twee trajecten: de Beroeps Begeleidende Leerweg (BBL) en de Beroeps Opleidende Leerweg (BOL). Het belangrijkste verschil zit in de verhouding tussen theorie en praktijk. De student in een BBL-traject heeft een arbeidsovereenkomst met een werkgever en volgt daarnaast vaak een dag in de week les bij bijvoorbeeld een ROC. Een student in een BOL-traject gaat vooral naar school en loopt tijdens zijn opleiding één of meer stages bij een bedrijf of organisatie. De BOL-student heeft ook de juridische status van student. Bij sommige mbo-opleidingen is er alleen een BOL of alleen een BBL, maar bij andere valt er iets te kiezen.

Niveau's

Er bestaan vier mbo-niveaus: de entreeopleiding (niveau1), de basisberoepsopleiding (2), de vakopleiding (3) en de middenkaderopleiding of de specialistenopleiding (4).

De entreeopleiding staat open voor jongeren die geen diploma voortgezet onderwijs hebben. Jongeren die wel een diploma van het voortgezet onderwijs hebben, stromen binnen op een hoger mbo-niveau, afhankelijk van hun diploma. Mbo-studenten kunnen na het behalen van hun diploma's doorstromen naar het volgende niveau. Na het behalen van een niveau-4-diploma staat de toegang tot het hoger beroepsonderwijs open.

KANSEN VOOR OOSTERHOUT

Scenario's

- 1 investeren in een doorgaande lijn transport en logistiek vanuit vmbo naar mbo, in aansluiting op Sterk Techniek Onderwijs (zie daar)
- 2 investeren in de doorstroom van studenten vanuit de entree-opleiding (van niveau 1 naar 2)
- 3 een derde leerweg; geen volledige opleiding maar de mogelijkheid om onderdelen met een certificaat af te sluiten. Dat kan op korte termijn aansluiten bij de vraag van bedrijven en op langere termijn kan er een diploma bijeen 'gespaard' worden.
- 4 het vestigen van een BOL-niveau-4-opleiding in Oosterhout.

RELATIE MET VMBO

Sterk Techniek Onderwijs Amerstreek

De mismatch tussen de enorme behoeften van de arbeidsmarkt en het beperkte aanbod van afgestudeerde werknemers in de techniek heeft volop de aandacht van de onderwijswereld. In het project Sterk Techniek Onderwijs (maart 2019) hebben vmbo-scholen in de Amerstreek samen een visie ontwikkeld met als doel om kwalitatief hoogstaand technisch onderwijs te realiseren. De onderwijsinstellingen willen gezamenlijk werken aan een beter beeld van technische beroepen en aan uitdagende leeromgevingen.

Die visie en een activiteitenplan zijn volgens de vmbo-scholen nodig omdat er een stevige krimp in het aantal techniekleerlingen is vastgesteld (met name Producteren, Installeren, Energie). Relatief veel leerlingen kiezen voor profielen als Dienstverlening en Producten (D&P) en Economie en Ondernemen (waaronder logistiek, maar ook secretarieel en administratie). Er wordt een mismatch beschreven tussen de keuzes van de leerlingen in het vmbo en de kansen op de arbeidsmarkt. De afname van het aantal techniekleerlingen wordt 'dramatisch' genoemd. Er is een interventie in de beroepskeuzeoriëntatie nodig bij leerlingen en hun ouders.

Daar komt nog bij dat de trends van digitalisering, robotica en energietransitie vragen om andere kennis en vaardigheden binnen de technische sector. Er bestaat een tekort aan bevoegde docenten en die wordt door de vergrijzing niet kleiner. Het aanleren van moderne technieken en nieuwe vaardigheden staat door de lage instroom van nieuwe docenten onder druk. Vanwege al deze problemen is het van belang dat er ook vanuit het vmbo een structurele samenwerking komt met het bedrijfsleven in de regio, vooral om de broodnodige deskundigheid binnen te halen.

De deelnemende scholen zijn: Hanze College Oosterhout, Dongemond College (Geertruidenberg en Drimmelen), Effent (tl), Zwaaiikom (praktijkonderwijs) en Warande College (vso). De scholen willen komen tot een transitie ter verbetering van het technisch onderwijs en een betere aansluiting op mbo en arbeidsmarkt. Daar hebben zij geld en tijd voor beschikbaar. Er zijn relaties gelegd met het primair onderwijs en het mbo, opdat techniekonderwijs een doorlopende leerlijn kan volgen van primair, via vmbo naar mbo-onderwijs.

Volgens de scholen is het volgende nodig om de kwaliteit van het technisch vmbo weer op peil te brengen.

- meer structurele contacten tussen vmbo en mbo en tussen vmbo-scholen onderling
- meer kennisuitwisseling tussen docenten; meer structurele scholing van docenten
- meer uitwisseling van kennis, vaardigheden en personen tussen school en bedrijfsleven;
- zoeken naar de hybride docent;
- een actueel techniekprogramma dat aansluit bij moderne technologieën;

Hoewel deze visie geschreven is op de techniekvakken, gelden volgens het bedrijfsleven in de regio dezelfde problemen voor de logistiek. Een structurele samenwerking tussen bedrijven en vmbo is ook hier hard nodig.

AANVULLENDE E-LEARNING MOGELIJKHEDEN

NLQF Logic Leap

Het Nederlandse Kwalificatieraamwerk NLQF is afgeleid van het Europees Kwalificatieraamwerk EQF. Dit raamwerk is opgezet ter ondersteuning van een leven lang ontwikkelen en heeft als doel bij te dragen aan de arbeidsmobiliteit. De raamwerken zijn ontwikkeld om de sociaaleconomische ontwikkeling van Europa en Nederland te stimuleren. De combinatie van een ouder wordende beroepsbevolking en de veranderende behoeften op het gebied van opleiding en training vragen meer dan ooit om vernieuwingen in de relatie tussen onderwijs, opleiding en arbeidsmarkt.

Het raamwerk telt acht niveaus: van basiseducatie tot universiteit en beschrijft per niveau de bijbehorende kennis en vaardigheden en de mate van verantwoordelijkheid en zelfstandigheid. Het NLQF maakt het mogelijk om kwalificaties met elkaar te vergelijken. Zo is mbo-2 ingeschaald in niveau 2.

Het Vervoerscollege Venlo heeft leerlijnen ontwikkeld op NLQF-2 niveau. Er zijn twee sporen:

- 1 de **basisleerlijnen** zijn ontwikkeld om te voldoen aan de basiskwalificatie van een medewerker. Deze basis wordt in leeruitkomsten uitgedrukt en medebepaald door de examencommissie (vertegenwoordigers bedrijfsleven). Deze leeruitkomsten kunnen snel worden aangepast aan de vraag van het bedrijfsleven.
- 2 de **dedicated leerlijnen** worden samen met opdrachtgevers (bedrijven) ontwikkeld. Het zijn maatwerkopleidingen die leiden naar een diploma.

Het Vervoerscollege Venlo heeft zelf ingezet op de opleidingen professioneel logistiek medewerker en professioneel chauffeur goederenvervoer. De opleidingen richten zich op deelnemers die werkzaam zijn in de logistiek.

De opleiding **professioneel logistiek medewerker** bestaat uit een e-learning-module die in eigen tijd doorlopen wordt alsmede klassieke lesdagen waarin de stof wordt geoefend en toegepast. In een gesimuleerde leeromgeving (hun eigen warehouse) worden theorie en praktijk aan elkaar gekoppeld. Het gaat om zes lesdagen verdeeld over een periode van zes tot negen maanden.

De opleiding **professioneel chauffeur goederenvervoer** gaat uit van de gedachte dat iemand met een rijbewijs C nog geen goede chauffeur hoeft te zijn. Er wordt gewerkt aan zelfstandigheid, efficiënte werkwijze en een professionele beroepshouding (waaronder vaardigheden omdat de chauffeur het visitekaartje van het bedrijf is). Het gaat om zes lesdagen verdeeld over een periode van zes tot negen maanden.

De opleiding **professioneel logistiek teamleider** is ingeschaald op NLQF niveau 3. Deze opleiding richt zich op verdieping van logistieke vakinhoudelijke kennis en het ontwikkelen van soft-skills (persoonlijke, emotionele, sociale en intellectuele vaardigheden). De zeven lesdagen zijn verdeeld over een periode van zeven maanden.

INTERREGPROJECT HYBRIDE LEEROMGEVINGEN VLAANDEREN NEDERLAND

Grensoverschrijdend project met een looptijd van twee jaar (2021 en 2022).

Provincie Noord-Brabant wil hybride leeromgevingen (HLO's) stimuleren. Partner Curio bouwt expertise op met simulatie-apparatuur voor de logistiek, wat beschouwd wordt als een van de mogelijke hybride leeromgevingen.

In de Europese grensregio Vlaanderen en Nederland zijn er gemeenschappelijke sociaaleconomische uitdaging, waaronder het vroegtijdig schoolverlaten in verschillende beroepen (zorg, logistiek en energietransitie).

Het project zoekt naar antwoorden op de volgende vragen:

- wat kan het beste aangeboden worden in simulaties en wat past beter bij praktijkleren?
- welke studenten kunnen door deze vormen van onderwijs geboeid worden voor de logistieke sector en wie moeten dit onderwijs dan geven?
- waar kan dit leren het beste plaatsvinden?
- hoe kunnen we het onderwijs het beste aanbieden aan de studenten?
- wanneer kan een HLO ingezet worden?
- waarom de keuze voor een HLO?

In het project ontwerpt Curio Logistiek de hybride leeromgevingen met behulp van docenten en professionals uit logistieke bedrijven in West-Brabant.

Activiteiten voor West-Brabant

- lerend netwerk sectorbreed (workshops, peer-learning)
- leergemeenschap logistiek: docenten en praktijkbegeleiders ontwerpen samen een hybride leeromgeving (groepsbijeenkomsten, workshops)
- diagnose van huidige leeromgevingen en ontwikkelen van twee hybride leeromgevingen
- meewerken aan eindpublicatie

 Slotjesveld 1 Oosterhout

 14 0162

 Postbus 10150, 4900 GB

 oosterhout.nl/contact

 Oosterhoutfamiliestad

 @Gem_Oosterhout

 Gemeente Oosterhout

 [gemeenteoosterhout](https://www.youtube.com/gemeenteoosterhout)

 [jonginoosterhout](https://www.instagram.com/jonginoosterhout)

